Riglyne vir Beoordeling
-Kursus Materiaal-
(Enjins)

Voorlegging opgestel deur M Hohls Jan 2017

Voorgestellde veranderinge tydens die Kursus op 12.09.2020 te Klerksdorp

Beoordeling

- Inligting vir restoureerders en beoordelaars

- Jy moet **beoordeel** en ***nie*** **ver oordeel** nie – die gesindheid van ‘n goeie beoordelaar.
- Die HAT beskryf die woord RE-STOU-REER immers soos volg: “**Herstel, opknap, verbeter, tot sy oorspronklike toestand terugbring**”.

ENJIN BEOORDELING

Opgedateer met 2017 aangepaste beoordeling vorm

SAVTEK Date:.....

ENGINE JUDGING FORM

NAME:	Cell:	NO:		
ENGINE:		HP:		
YEAR:		CLASS:		

REMEMBER: ORIGINALITY, CLEANLINESS & COMPLETENESS COUNTS

		POSSIBLE POINTS	ACTUAL POINTS	COMMENTS
1	**IDENTIFICATION**			
1.1	Name plate, engine no. & stickers	5		
	Sub total	5		
2	**ORIGINALITY and CONDITION**			
2.1	Fuel Tank, filler cap, Cock and pipes	5		
2.2	Exhaust system	5		
2.3	Starting handle, Flywheel	5		
	Ignition system:			
2.4	Petrol engine: magneto, spark plug & wire OR Diesel engine: Diesel injection system (Injectors/ pipes)	10		
2.5	Carburettor OR Diesel pump	10		
2.6	Valve gear, decompression / primer levers	5		
2.7	Greaser, and grease points Oil lines, oilers, oil filler, dipstick	5		
2.8	Cooling system & drain cock, pipes and hose clamps	5		
	Sub total	50		
3	**FINISH**			
3.1	Paint, correct colour, gloss, runs orange peel, "gladde castings"	5		
3.2	Nuts/ Bolts/ keyways	5		
3.3	Workmanship and overall impression	5		
	Sub total	15		
4	**RUNNING CONDITION**			
4.1	LEAKS: Oil, fuel and water	5		
4.2	Condition of bearing	5		
4.3	Starting	5		
4.4	Does engine run as it should?/ abnormal mechanical noise	5		
	Sub total	20		
5	**PRESENTATION**			
5.1	Restoration story, before and after pictures	3		
5.2	Display board: owner and engine information, history	3		
5.3	Trolley or base	4		
	Sub total	10		
	TOTAL	100		

Judge..... (comments

Comments:

approved: 2017-01-21

1. IDENTIFIKASIE

1.1 Naam plaatjie en enjin no. En – 5 punte

- Die **plakkers** en **kentekens** moet die **regte tipe** wees en op die **regte plek** wees. Plakkers wat uit **individuele uitgesnyde** letters bestaan verdien ook meer punte as die meer algemene **"mylar"** plakkers waar die letters of kentekens op 'n **deurskynende plastiek geverf** is, afhangend natuurlik watter tipe meer oorspronklik is. As daar plakkers was moet dit natuurlik ook aanwesig en op die regte plek wees. **Geduikte, geroeste of toegeverfde** plaatjies en kentekens sal punte kos. Maak tog ook seker dat die kleure op metaal kentekens reg is. Die plaatjies op die magneet, word ook hier beoordeel.
- Is al die **plaatjies** teenwoordig?
- Is die plaatjie **korrek gemonteer**, met metaal naels etc.
- Is die plaatjie **duidelik sigbaar** en **leesbaar.**
- Is dit sonder duike en krap/skuur merke?
- As 'n nagemaakte plaatjie gebruik word, moet die letter gegraveer word en die plaatjie moet soos die oorspronklike lyk
- Op sekere enjins kan 'n mens op die identifikasie plaat (op die magneet) die jaar uitwerk. Dit beteken dat soms die jaar van die magneet nie met die jaar van die enjin pas nie. Punte sal nie noodwendig hiervoor afgetrek word nie
- Dieselfde geld vir die VIN nommer wat op die vliegwiel gemerk is- daar sal nie punte afgetrek word nie. (Indien die enjin dieselfde punt het as n ander dan sal die ander enjin 'n bonus punt kry)
- Uitsondering-Die plaatjie op die magneet word onder 2.4 beoordeel

2. OORSPRONKLIKHEID en TOESTAND

2.1 Brandstof tenk, krane, pype en tenk proppe (deksels) (filler cap). – 5 punte

- Die eerste punt om te onthou is dat verfwerk en kentekens nie onder tenk beoordeel word nie. Hier word gekyk na die toestand van die **tenk, krane en pype** wat met die brandstoftoevoer te doen het. Manier wat lek plekke herstel is, is daar **duike** sigbaar. Gietstukke wat nie glad was nie mag nie gladgemaak word nie. Meer punte word gegee vir koper brandstofpype wat netjies gebuig is as vir rubber brandstofpype as dit oorspronklik gebruik was.
- Verkeerde **brandstofkrane** kos punte. Die **brandstofprop** moet ook die **regte tipe** en in **goeie toestand** wees.
- **Oorspronklikhei**d van items
- As items **beskadig** is sal punte afgetrek word
- **Regte pype** moet gebruik word
- Vir **duike** sal punte verloor word
- **Regte krane** sal help om punte te verdien

2. OORSPRONKLIKHEID en TOESTAND

2.2 Uitlaatstelsel – 5 punte

- Hier is dit belangrik dat die enjin die regte **knaldemper** met die **regte kleur** moet op hê, en as daar **klampe** om die pype was sal punte afgetrek word vir die afwesigheid daarvan. ‘’n Vlekvrye staal of verchroomde knaldemper lyk baie mooi maar baie min enjins was so toegerus, so wees bereid om punte op te offer vir **nie-oorspronklik**. Punte word ook afgetrek vir ’n **geduikte** of **geroeste** knaldemper en ook vir **onafgewerkte sweisplekke** op die **uitlaatstelsel**.
- Geen **krake** moet teenwoordig wees nie
- **Oorspronklikheid** sal punte tel
- **Beskadigde** stelsel moet so goed as moontlik tot oorspronklike toestand herstel word
- **Lekke** moet nie teenwoordig wees nie
- **Spruitstuk (Manifold)** moet so oorspronklik as moontlik wees, as daar gesweis is moet dit netjies afgewerk wees
- Indien die oorspronklike uitlaat in ’n goeie toestand is, en net die „pitmerke” van gebruik wys, word geen punte afgetrek nie (Indien die enjin dieselfde punt het as n ander dan sal die ander enjin ’n bonus punt kry)

2. OORSPRONKLIKHEID en TOESTAND

2.3 Slinger/Vliegwiel– 5 punte

- **Oorspronklikheid** van die **slinger** is baie werd
- As die slinger **beskadig** is kan dit punte kos
- Die **toestand** van die **handvatsel** is ook belangrik vir veiligheid

- As die **vliegwiel** **speling/ „backlash”** het kan dit punte kos
- Die **toestand** van die **vliegwiel** is ook belangrik vir veiligheid. Krake in die vliegwiel is nie toelaatbaar. Kyk of daar enige skade opgedoen is op die vliegwiel

2. OORSPRONKLIKHEID en TOESTAND

2.4 Vonk prop, vonkprop drade en magneet – 10 punte

- Hier is dit belangrik dat die enjin die regte **magneet** met die **regte kleur** moet op hê, dit was meestal ’n silwer kleurige eenheid en as daar **klampe** om die hoëspannings draad was sal punte afgetrek word vir die **afwesigheid** daarvan. Punte word ook afgetrek vir ’n **gebreekte vonk verdeler dop** of **geroeste deksel** vir die punte gedeelte van die magneet.
- **Vonk prop** moet **regte grote** wees
- **Hoogspannings drade** moet nie **moderne (fibre optic)** drade wees nie/ in lyn stuwings dempers **(line supressor)** het in daardie dae ook nie bestaan nie
- (Punte word nie afgetrek nie as bv. n NGK plug in plaas van die Champion op ’n engelse enjin gesit word nie. (Indien die enjin dieselfde punt het as n ander dan sal die ander enjin ’n bonus punt kry)

Indien dit diesel is

2.4 Inspuiter (Injector) en pype – 10 punte

- Die **inspuiters** moet die **regte tipe** wees en in ’n **goeie toestand** wees en ook die **regte kleur** geverf wees.
- **Beskadiging** van inspuiter(s) sal punte kos. **Oorspronklike** inspuiters moet gebruik word **(regte tipe)**
- **Pype** moet **oorspronklik gevorm** wees en nie **beskadig** wees nie

2. OORSPRONKLIKHEID en TOESTAND

2.5 Vergasser – 10 punte

- Is dit die oorspronklike **vergasser**, onthou dat ’n model met verskillende vergassers vanaf die fabriek versend kon gewees het. Is die vergasser in ’n goeie toestand, sonder kap merke, met oorspronklike deksel vir die vlotter kamer waar van toepassing.

  lekkasies uit die vergasser, word in punt 4.1 beoordeel

Indien dit diesel is

2.5 Druk ontsteking: pomp – 10 punte

- Die **dieselpomp** moet die regte tipe, volledig en in ’n goeie toestand wees en ook die regte kleur geverf wees.

2. OORSPRONKLIKHEID en TOESTAND

2.6 Kleppe (Valve gear) en hefbome (levers) /lugsuiweraar en ventilators (breather)– 5 punte

- Hier word gekyk na enjins met **oop klep stooters (pushrods), rockers, kleppe**. Enjins wat **hefbome** soos byvoorbeeld decompression/ primer hefbome het
- **Oormatige speling/ regte tipe/ is dit beskadig/ is die verstelling korrek/is die onderdele gebuig/ is daar oormatige slytasie**
- Die **ventilators ("breathers")**- moet van die **regte tipe** wees en in 'n goeie toestand wees.
- Indien die enjin met 'n **lugsuiweraar** toegerus is, word gekyk of dit oorspronklik en volledig is.

2.7 Smeerpunte (Greaser and grease points, Oil lines, oilers, oil filler, dipstick) – 5 punte

- Vee die ekstra **ghries** af wat by penne of **buste** uitpeul en om die **"ghriesnipple"** (smeertepels!, Pieter Smit) sit.
- Maak seker dat alle **punte** wat **gesmeer moet word** wel genoeg ghries het
- **Toestand** van **oilers, olie pype, drein prop, dipstick ein vul prop**
- Moet **reg gevul** word...mag nie leeg wees nie
- Moet die **regte grote** wees
- **Oorspronklikheid**
- Daar waar olie benodig word moet daar olie voorsien word!

2. OORSPRONKLIKHEID en TOESTAND

2.8 Verkoeling stelsel, krane, pype en klampe – 5 punte

- Die ou tipe dubbel-draad en skroef tipe **klampe** is verkieslik en seël ook beter. Moderne klampe kos punte.
- Is die **verkoeling stelsel** in verhouding met die enjin en montering, onthou dit is ’n logistieke nagmerrie om groot watertenks te monteer, karwei en te vul by byeen komste. Lek die stelsel, is ou tipe pype gebruik. Outydse **verkoelerpype** van die gevulkaniseerde, opgedraaide lap tipe lyk beter as nuwer gladder rubbertipe pyp, hoewel daar nie punte afgetrek word vir die nuwer pype nie. Die pype moet ook gelyk en reguit afgesny word
- By die **verkoeler** word punte afgetrek vir **duike en soldeerplekke**, en as daar **vinne of pypies** weg is of toegebuig. Die **verkoelerprop** moet ook die **regte tipe** en in goeie toestand wees. ‘n Blinknuwe verkoelerprop met Japannese skrif of‘ n “Silverton Radiators” plakker op kos punte.
- **Oorspronklikheid, regte krane-** as daar ’n brass kraan gebruik is moet asseblief nie ’n moderne bal kraan gebruik nie!
- ‘n oppervlak behandeling binne die hopper het oorspronklik nooit so uitgekom nie maar daar word nie punte afgetrek nie as ’n vertoner dit so wil doen nie. ’n dun kalk laag mag ook teenwoordig wees

3. AFWERKING

3.1 Verfwerk – 5 punte

- Die enjin moet orals geverf wees, ook agter die vliegwiele, onder/agter die brandstoftenk, en in meeste gevalle ook die boute en moere.
- Die belangrike aspek van verf is dat die **verf** die **"regte" kleur** moet wees. Restoureerders gebruik baie keer verbleikte of verkleurde onderdele as voorbeeld as hulle kleure laat meng en kry dan die verkeerde kleur. As jy die regte kleur soek, kyk na plekke waar twee onderdele aanmekaar vasgebout was en waar daar nie son, olie of brandstof kon bykom om die verf te verbleik nie.
- Die **kwaliteit van die verfwerk moet goed wees**. Dit moet 'n goeie **glans** hê en nie **lemoenskil, loopplekke (druppels) of "fish eyes"** hê nie. **Dowwe, growwe** verf en **krappe of kapmerkies (chips)** sal punte kos, so ook verkleurde verf en **roesplekke of blasies onder die verf**. Punte sal nie afgetrek word vir verf wat afgebrand het op die uitlaatstelsel nie, maar wel waar dit **afgeskilfer het op boutkoppe en klampe**.
- **Gietstukke** wat **gladgemaak** is, is nie toelaatbaar nie. Die enjin het nooit so uit die fabriek gekom nie!
- **Verchroomde onderdele** is net toelaatbaar indien dit oorspronklik so geproduseer was.

3. AFWERKING

3.1 Verfwerk – 5 punte

- Indien ongerestoureer:
- In prinsiep word vol punte toegeken-
- Maar, indiendaar meer as een inskrywing is dan word die volgende in ag geneem:
  - Watter een die meeste verf bedekking het
  - Watter kleur mees oorspronklik lyk
  - Watter oppervlaktes die minste “lemoen skil/ lope het
  - Watter een se verf die meeste glas het

3. AFWERKING

3.2 Boute, moere, sleutel gleuf – 5 punte

- Dit is belangrik dat **boute en moere** nie geslyt of gebuig moet wees nie. Nog belangriker is dat die boute van die regte lengte moet wees. Punte word verbeur vir die boute wat te lank is of as daar metriese boute is met seskantige koppe waar dit vierkantig moet wees, As jy wel metriese boute moet gebruik, vyl ten minste die merke op die koppe af sodat dit nie soos metriese boute lyk nie. Boute met vierkantige koppe kan gemaak word deur die seskantige koppe af te saag. 'n Stuk reghoek yster (rectangular bar) in sy plek vas te sweis en dit af te werk. Kyk ook dat jou boute en moere bymekaar pas en dat hulle van dieselfde grootte is.
- Bout koppe moet **dieselfde grote** wees
- Metriese boute mag nie in plaas van imperiaal grotes gebruik word nie
- Boutkoppe wat **beskadig** is deur die gebruik van verkeerde gereedskap moet tenminste glad gevyl word
- Hier word ook gekyk na die **toestand** van die **"keyways"**
- Daar moet nie metaal baard **(burrs)** by die **sleutel gleuf** wees nie
- **Keyways** moet nie **beskadig** wees nie sodat die sleutel goed pas vir veiligheid
- Die **regte tipe** sleutel (key) moet gebruik word
- Die beoordeling word nie „per bout" gedoen nie maar eerder „per area"

3. AFWERKING

3.3 Vakmanskap en geheelindruk – 5 punte

- Hierdie is nie altyd ‘ n streng objektiewe punt om te beoordeel nie, maar gaan oor die **algemene indruk** wat die enjin skep by die beoordelaars. Nadat die beoordeelaars al die aspekte hierbo beoordeel het, het hulle gewoonlik ‘n goeie idée hoeveel **moeite, tyd en toewyding** die restoureerder aan sy werk spandeer het. Neem kennis: hoe meer sweet, hoe meer PUNTE.
- “attention to detail” van die restoureerder

4. LOPENDE TOESTAND

4.1 Olie, water en Brandstof lekkasies – 5 punte

- Kyk veral by die petrol kraantjies, pyp klampe, en waar daar pakstukke moet wees, of dit wel in plek is en die nate droog is. Is daar lekkasies by die krukas en vlieg wiele? Hier word ook na die verkoeling en uitlaat stelsel gekyk vir lekplekke.

4.2 Toestand van laers – 5 punte

- Is daar speling op die hoof laers van die krukas, ook sydelings?
- Is daar geraas hoorbaar vanaf die laers?

4. LOPENDE TOESTAND

4.3 Aansit van enjin – 5 Punte

- Vat die enjin redelik maklik of moet daar lank gesukkel word om te vat? Rook die enjin oormatig?

4.4 Loop die enjin soos dit behoort te loop/ Abnormale meganiese geraas – 5 punte

- Loop die enjin stadig, kan dit versnel en weer terug keer na luier spoed?
- Is daar geraas vanuit die binne gedeelte van die enjin?

5. AANBIEDING VAN ENJIN

5.1 Restourasie storie, voor en na fotos – 3 Punte

- ’n **Foto verhaal** van die enjin se herstel maak dit ook baie interessant

5.2 Vertoner bord, geskiedenis, eienaar besonderhede – 3 Punte

- **Naam en Van** van eienaar
- Indien ’n bietjie **geskiedenis van die spesifieke enjin** verskaf kan word maak dit die aanbieding meer interessant.
- **Jaar van vervaardiging**

5.3 Trollie of raam – 4 Punte

- Hier word gekyk na die **algemene vakmanskap** van die **raam of trollie**. Is die trollie **proporsioneel in grote** met die enjin? Om ’n groot raam te bou en ’n klein enjin op te sit of anders om pas net nie.